Handleiding
Leerkrachten Primair Onderwijs

KATWIJKS MUSEUM

Welkom!

Welkom in het Katwijks Museum!

Katwijk is lang een dorp van vissers geweest. Een dorp zonder haven, maar met eigen klederdracht en eigen taal. En bomschuiten op het strand. Al in de 17de eeuw had het een aantrekkingskracht op kunstenaars, en vanaf 1873 groeide Katwijk uit tot een echt kunstenaarsdorp. Kunstenaars van over de hele wereld kwamen naar het dorp voor het strand, het prachtige licht, de zee, de vissers en de mooie gebouwen langs de duinen.

In het Katwijks Museum kun je de kunstenaars van toen ontmoeten. Ook loop je er door de geschiedenis van het dorp, van prehistorie tot heden. Wat deden de Romeinen hier? En hoe leefden en werkten de arme vissers? Voor schoolgroepen is er van alles te beleven. Aan de hand van interactieve museumlessen en spannende speurvellen maken de leerlingen kennis met het gebouw en met het Katwijk van rond 1900.

Deze leerkrachtenhandleiding vertelt je meer: hoe ziet een bezoek met leerlingen eruit, en hoe kun je bezoek voorbereiden en verwerken? Veel plezier!

Programma's Primair Onderwijs

KATWIJKS MUSEUM

Het museum heeft voor het Primair Onderwijs het volgende aanbod:

Niveau	Programma	Korte inhoud	Pagina
4-5 jaar	Krijn het duinkonijn	Maak samen met Krijn op speelse manier kennis met het museum.	4
6-9 jaar	De letterkast in het museum	In het museum op zoek naar verdwenen letters uit de letterkast.	5
	Het waait kunststukjes	De harde wind heeft kunststukjes door het museum geblazen, breng ze weer terug naar de goede plek.	6
10-12	Help, ik ben mijn inspiratie kwijt	Help kunstenaar Tjeerd Bottema zijn inspiratie weer terug te vinden. Waarom kwamen al die kunstenaars massaal naar Katwijk?	7
	Het mysterie van de stilstaande klok	De grote klok in de hal staat al sinds 1918 stil op 8 over half 2… heel mysterieus, wat is er aan de hand?	8
4-12 jaar	Terug in de tijd: klederdracht!	Luister naar de verhalen over de Katwijkse kleding van vroeger en verkleed je als een vissersmeisje of jongen van toen.	9

Krijn het duinkonijn

Maak samen met Krijn het duinkonijn op speelse manier kennis met het museum.

Krijn is een vrolijk, speels en nieuwsgierig konijntje, dat sinds een tijdje in het museum woont. Hij snuffelt er graag rond en ontdekt mooie verhalen en bijzondere dingen: schilderijen, meubels, beelden, kleding, tonnen, boten, schelpen, en nog veel meer. Ook speelt hij met plezier met zijn dierenvriendjes op de schilderijen. Maar Krijn is een beetje schuw… zodra de eerste bezoeker het museum binnen komt, verdwijnt Krijn snel door het deurtje in de plint, terug naar zijn holletje in de kelder.
Krijn is soms ook een beetje verstrooid. Hij laat op zijn snuffeltochtjes door het museum zo nu en dan dingetjes slingeren. Kom jij alle sporen van Krijn vinden? Misschien zie je zijn wiebelstaartje ook nog wel…

Vooraf op school
30-60 mins
Bekijk de video over Krijn en zijn vriendje Max de Meeuw en bespreek deze na. Wat vond je leuk, spannend, bijzonder? Waar bracht Max Krijn heen? Krijn woont nu in het museum, hoe ziet zijn huisje eruit denk je? Vertel dat jullie samen een bezoekje aan Krijn gaan brengen. Bespreek: wat zouden jullie Krijn graag willen vragen?

Maak een afspraak voor een bezoek aan het museum.

In het museum
Duur: ca. 60 mins.
In het museum worden jullie ontvangen door museumdocenten. Zij nemen jullie mee op speurtocht door het museum: waar is Krijn verstopt? Wat voor sporen heeft hij achtergelaten? Op een speelse en interactieve manier maken de leerlingen kennis met het gebouw, een aantal bijzondere historische objecten en mooie schilderijen.

NB zorg vanuit school voor voldoende begeleiding, liefst 1 begeleider per 5 kinderen.

Terug op school
Duur: 45-60 mins
Kijk nog even terug op het bezoek: wat vonden de leerlingen het leukste/ spannendste/ bijzonderste?
De leerlingen gaan vervolgens aan de slag met een praktische verwerking: Krijn woont in de kelder van het museum. Hoe zou zijn holletje eruitzien? De leerlingen tekenen het holletje, of maken het met allerlei materialen na in een doosje.

De letterkast in het museum

De letterkast in het museum is helemaal door de war. Help jij de letters weer terug te vinden? Leerlingen gaan aan de hand van een speurvel met aanwijzingen op zoek naar de verdwenen letters, verspreid door het museum. Samen vormen de letters een puzzelwoord.

Vooraf op school

30-60 mins

Bespreek met de leerlingen dat jullie een bezoek gaan brengen aan het Katwijks Museum. Laat eventueel het gebouw op het digibord zien. Vertel kort wat er in het museum allemaal te ontdekken valt; de geschiedenis van Katwijk, met de visserij, de schepen, de klederdracht. En de schilderijen en beelden die kunstenaars van Katwijk maakten omdat ze het er zo mooi en bijzonder vonden (zie beeld voor op het digibord in **bijlage 1**).

Maak vervolgens samen een woordspin over Katwijk. Waar denken de leerlingen aan als ze aan Katwijk denken? Hoe denken ze dat het vroeger was? Zijn woorden te lastig? Doe het dan met tekeningetjes.

Bespreek de woordspin na: zijn we woorden die door veel leerlingen genoemd werden? Zijn er woorden die verrassend zijn? Welk woord is HET woord voor Katwijk?

Maak een afspraak voor een bezoek aan het museum.

In het museum

Duur: ca. 60 mins.

In het museum worden jullie ontvangen door museumdocenten. Zij vertellen een aantal spannende verhalen over de collectie en helpen jullie vervolgens op weg bij het speurvel. De museumles wordt door de museumdocenten weer gezamenlijk afgesloten.

NB zorg vanuit school voor voldoende begeleiding, liefst 1 begeleider per 5 kinderen. De leerlingen kunnen met het speurvel in kleine groepjes rondlopen, onder begeleiding van een leerkracht of hulpouder.

Terug op school

Duur: 45-60 mins

Bespreek het bezoek aan het museum kort na. Wat vonden de leerlingen bijzonder, verrassend, mooi, etc.? Vervolgens gaan ze aan de slag met een praktische verwerking: wat nou als we op school ook een letterkast hadden die door de war was, en de letters van de namen van de kinderen door de war waren, wat voor gekke woorden/ namen krijg je dan? En wat voor tekening hoort daarbij? De leerlingen husselen de letters van hun namen tot nieuwe woorden en maken daar een tekening bij.

Het waait kunststukjes

De harde wind heeft kunststukjes door het museum geblazen, breng ze weer terug naar de goede plek! Leerlingen gaan aan de hand van een speurvel met aanwijzingen op zoek naar de kunstwerken die bij de verschillende verwaaide stukjes horen. Lukt het ze om ze allemaal te vinden?

Vooraf op school

30-60 mins

Bespreek met de leerlingen dat jullie een bezoek gaan brengen aan het Katwijks Museum. Laat eventueel het gebouw op het digibord zien. Vertel kort wat er in het museum allemaal te ontdekken valt; de geschiedenis van Katwijk, met de visserij, de schepen, de klederdracht. En de schilderijen en beelden die kunstenaars van Katwijk maakten omdat ze het er zo mooi en bijzonder vonden (zie beeld voor op het digibord in **bijlage 1**).

Doe vervolgens met de leerlingen samen het spel '*Wie/wat is het?*'. Dit kan met de hele klas of in groepjes/ duo's. Eén leerling krijgt een post-it met een term (persoon of ding) op zijn voorhoofd geplakt, zonder dat hij/ zij weet wat erop staat. De leerling probeert erachter te komen wat hij/zij is, door vragen te stellen die alleen met JA of NEE te beantwoorden zijn. De woorden hebben allemaal met Katwijk en de kunstenaars te maken; denk aan *visser, boot, duin, penseel, schilderij, strand, kerk*, etc.

Maak een afspraak voor een bezoek aan het museum.

In het museum

Duur: ca. 60 mins.

In het museum worden jullie ontvangen door museumdocenten. Zij vertellen een aantal spannende verhalen over de collectie en helpen jullie vervolgens op weg bij het speurvel. De museumles wordt door de museumdocenten weer gezamenlijk afgesloten.

NB zorg vanuit school voor voldoende begeleiding, liefst 1 begeleider per 5 kinderen. De leerlingen kunnen met het speurvel in kleine groepjes rondlopen, onder begeleiding van een leerkracht of hulpouder.

Terug op school

Duur: 45-60 mins

Bespreek het bezoek aan het museum kort na. Wat vonden de leerlingen bijzonder, verrassend, mooi, etc.? Vervolgens gaan ze aan de slag met een praktische verwerking. Print voor elke leerling een tekenblad in kleur uit (**bijlage 2**). Op deze tekenbladen staan schilderijen uit het Katwijks Museum die niet helemaal heel zijn, er zijn stukken weggewaaid. Leerlingen maken de kunstwerken naar eigen inzicht weer compleet.

Help, ik ben mijn inspiratie kwijt

Kunstenaar Tjeerd Bottema is ten einde raad: hij is zijn inspiratie kwijt! Misschien kunnen andere kunstenaars hem helpen: waarom kwamen zij massaal naar Katwijk? Ontdek het en help Tjeerd zijn inspiratie weer terug te vinden.

Vooraf op school

30-60 mins

Bespreek met de leerlingen dat jullie een bezoek gaan brengen aan het Katwijks Museum. Laat eventueel het gebouw op het digibord zien. Vertel kort wat er in het museum allemaal te ontdekken valt; de geschiedenis van Katwijk, met de visserij, de schepen, de klederdracht. En de schilderijen en beelden die kunstenaars van Katwijk maakten omdat ze het er zo mooi en bijzonder vonden (zie beeld voor op het digibord in **bijlage 1**).

Ga vervolgens verder met een praktische opdracht:

- *Kort spel*: laat de leerlingen in groepjes een Katwijkse scène/ situatie bedenken waar een kunstenaar best een schilderij van had willen schilderen. De leerlingen vertalen hun situatie naar een 'levend schilderij', een tableau vivant. Freeze! Wat ziet de rest van de groep?
- *Langere opdracht*: leerlingen gaan aan de slag met de vraag: wat maakt Katwijk nou Katwijk? Waarom wilden al die kunstenaars nou zo graag naar deze plek komen? Met oude tijdschriften, ansichtkaarten, gekleurd karton, teken/ schilderspullen etc. Maken de leerlingen een moodboard, waarmee ze vertellen wat Katwijk voor hen bijzonder maakt.

Maak een afspraak voor een bezoek aan het museum.

In het museum

Duur: ca. 60 mins.

In het museum worden jullie ontvangen door museumdocenten. Zij vertellen een aantal spannende verhalen over de collectie en helpen jullie vervolgens op weg bij het speurvel. De museumles wordt door de museumdocenten weer gezamenlijk afgesloten.

NB zorg vanuit school voor voldoende begeleiding, liefst 1 begeleider per 5 kinderen. De leerlingen kunnen met het speurvel in kleine groepjes rondlopen, onder begeleiding van een leerkracht of hulpouder.

Terug op school

Duur: 45-60 mins

Bespreek het bezoek aan het museum kort na. Wat vonden de leerlingen bijzonder, verrassend, mooi, etc.? Vervolgens gaan ze aan de slag met een praktische verwerking. De leerlingen kruipen in de huid van een kunstenaar die vanuit het buitenland naar Katwijk komt; wat zou hen opvallen, wat zouden ze graag op doek willen vastleggen? De leerlingen kiezen één onderwerp en maken daar een tekening of schilderij van.

Het mysterie van de stilstaande klok

In de hal van het Katwijks Museum staat een grote oude klok. Deze klok staat al jaren stil, op 8 over half 2, op 29 april. Sinds 1918. Waarom staat deze klok juist op dat moment al zolang stil? Ontdek jij het mysterie?

Vooraf op school

30-60 mins

Bespreek met de leerlingen dat jullie een bezoek gaan brengen aan het Katwijks Museum. Laat eventueel het gebouw op het digibord zien. Vertel kort wat er in het museum allemaal te ontdekken valt; de geschiedenis van Katwijk, met de visserij, de schepen, de klederdracht. En de schilderijen en beelden die kunstenaars van Katwijk maakten omdat ze het er zo mooi en bijzonder vonden (zie beeld voor op het digibord in **bijlage 1**).

Speel vervolgens met de leerlingen *levend memory*. Twee leerlingen verlaten de klas, de rest van de groep spreekt in duo's een gebaar of beweging af. Het gebaar of de beweging moet iets met Katwijk te maken hebben: een vis die zwemt, iemand die op de uitkijk staat, varend op een schip, etc. De twee leerlingen komen weer terug in de klas en wijzen om de beurt steeds twee leerlingen aan die hun gebaar doen. Matchen ze? Dan heeft de leerling een punt en mag deze nog een keer. Matchen ze niet? Dan gaat de beurt naar de andere leerling. Wie eindigt er met het meeste punten?

Maak een afspraak voor een bezoek aan het museum.

In het museum

Duur: ca. 60 mins.

In het museum worden jullie ontvangen door museumdocenten. Zij vertellen een aantal spannende verhalen over de collectie en helpen jullie vervolgens op weg bij het speurvel. De museumles wordt door de museumdocenten weer gezamenlijk afgesloten.

NB zorg vanuit school voor voldoende begeleiding. De leerlingen kunnen met het speurvel in kleine groepjes rondlopen, onder begeleiding van een leerkracht of hulpouder.

Terug op school

Duur: 45-60 mins

Bespreek het bezoek aan het museum kort na. Wat vonden de leerlingen bijzonder, verrassend, mooi, etc.? Vervolgens gaan ze aan de slag met een praktische verwerking. In het museum maakten de leerlingen kennis met Fierman Eduard Meerburg, de rijke reder wiens klok stil bleef staan. Zijn opschrijfboekje vormde de rode draad van het bezoek aan het museum. Meerburg is verdrietig en in paniek over het verdwijnen van de Katwijkse bomschuit. Stel, je zou Meerburg een brief vanuit onze tijd kunnen schrijven, wat zou je dan tegen hem zeggen? Wat maakt Katwijk nog steeds bijzonder, ondanks dat de bomschuit er niet meer is? Wat is er overgebleven van zijn tijd misschien? De leerlingen schrijven hem een brief en illustreren deze met beeld (tekeningen).

Katwijkse kleding

Stap met je groep terug in de tijd. Onze klederdracht-experts vertellen op het niveau van de leerlingen verhalen over de kleding van toen: wat droegen mensen, en waarom al die verschillende lagen? Vervolgens mogen de leerlingen zich verkleden met historisch kloppende kleding als een vissersmeisje of jongen van toen.

De klederdrachtworkshop is voor alle groepen van het Primair Onderwijs. Het kan gecombineerd worden met één van de andere programma's.

Graag van tevoren een afspraak maken en voldoende begeleiding vanuit school meenemen, liefst 1 begeleider per 5 kinderen.

Praktische informatie

Contactgegevens voor het bespreken van een museumles:

Katwijks Museum
Algemeen:
info@katwijksmuseum.nl
071-4013047

Bespreken bezoek onderwijsgroepen:
jackuijt@ziggo.nl
071 – 4023146, 06 – 47152679

Adres:
Voorstraat 46
2225 ER Katwijk

Openingstijden:
Maandag Gesloten
Di. t/m Za. 10:00 - 17:00
Zondag 12:00 - 17:00
Bezoek onderwijsgroepen: dinsdag t/m vrijdag.

Kosten
€ 75.- per groep (contant of per pin bij bezoek)
Voor Katwijkse scholen valt dit bezoek binnen het Schoolkunstcommissie programma Katwijk.
Katwijkse scholen kunnen € 75.- declareren via het Welzijnskwartier.

Meer lezen/ zien/doen? Tips!

- Diverse auteurs, *Katwijk in de schilderkunst*, 2011
- www.katwijksmuseum.nl
- Video Canon van Katwijk, Katwijk als kunstenaarsdorp: https://www.youtube.com/watch?v=r_hdPkyb_U4&list=PLCddotIQ_zHl0geNq9pZXDcSThPuov1B8&index=2
- Lesbrief Canon van Katwijk: https://welzijnskwartier.nl/lesmateriaal-lokale-geschiedenis/
- Informatie Katwijk als kunstenaarsdorp, Canon van Katwijk: https://canonvankatwijk.nl/venster/schilderen-van-licht/
- Tussen Kunst en Kitsch Extra, Katwijk Kunstenaarskolonie: https://www.avrotros.nl/article/de-katwijkse-kunstenaarskolonie-in-tussen-kunst-en-kitsch-extra~382/
- VVV Katwijk: https://www.vvvkatwijk.nl/nl/ontdekken/kunstenaarsdorp
- Beeldenroute aan zee: https://routemaps.nl/katwijk-beeldenroute-aan-zee-nl/

© Katwijks Museum 2026

Bijlage 1: beelden van het museum en de collectie

Max Bartels
96

Hermann Strobe
1910

Bijlage 2: tekenbladen bij les 3 van het programma *Het waait kunststukjes*